

علی قدیری

ارزش های دفاع مقدس متعلق به همه ایرانیان است

گفت‌وگو با محمدحسین ودیعی، رئیس کمیسیون ویژه ایثارگران شورای شهر

دکتر محمدحسین ودیعی از جمله چهره های دانشگاهی شورای پنجم اسلامی شهر مشهد است. همان طور که ارزش های ایثارگری نیز متعلق به آحاد جامعه است و برخی مشکلات هم نظیر بحث درمانی، اساسا در حیطه وظایف مدیریت شهری نیست. بیشتر مشکلاتی که دوستان بنیاد شهید درباره زیست ایثارگران مطرح می کنند، مانند دیگر شهروندان، مشکلات معیشتی و وضعیت اشتغال است. در بُعد اشتغال البته حتی فراتر از قوانین بالادستی سعی می کنیم درصدها و سهمیه ها را در نظر بگیریم.

علی قدیری

فرهنگی و اجتماعی صورت گرفته در چند سال اخیر و تلاش مدیریت شهری در راستای جلب رضایت و اعتماد شهروندان، مردم همچنان به شهرداری و نیات آن نگرشی منفی دارند که باید این نگرش اصلاح شود و رابطه شهرداری با شهروندان بهبود یابد. شاید به همین سبب بر نقش تشکل ها به عنوان حلقه واسط جامعه و نظام تصمیم گیری تأکید دارد. ودیعی همچنین عضو کمیته نظارتی مناطق ۲ و ۱۰، عضو هیئت رئیسه شورای پنجم در کسوت خزانه دار و رئیس کمیسیون ویژه ایثارگران است. ودیعی یکی از مهم ترین وظایف کمیسیون ایثارگران را ترویج و توسعه فرهنگ ایثارگری عنوان می کند و این مهم را در گرو عدم خط کشی میان شهروندان و پذیرش یکدیگر علی رغم تفاوت ها می داند. وی همچنین یکی از موانع مهم در توسعه فرهنگ ایثارگری را استفاده ابزاری جناح های سیاسی از شهدا، جانبازان و ایثارگران ارزیابی می کند. آنچه در ادامه می خوانید گفت و گو با دکتر ودیعی درباره مسائل مرتبط با کمیسیون ویژه ایثارگران، همچنین بر خی موضوعات مرتبط با حوزه مالی نظیر فساد مبارزه با آن و سرمایه گذاری در مشهد و موانع آن است.

تقاضا کرده اند. یا اقداماتی که تاکنون در راستای باغ موزه دفاع مقدس صورت گرفته در نوع خود استثنایی است. با هماهنگی های صورت گرفته بودجه مورد نیاز به منظور احداث باغ موزه دفاع مقدس تخصیص داده شده است و امیدواریم در بهمن ماه سال جاری، فاز نخست این پروژه به بهره برداری برسد. باغ موزه دفاع مقدس امکان مناسبی برای انتقال میراث، خاطرات و تجربه های دفاع مقدس به نسل جوان است. اقدامات دیگری نیز صورت گرفته است؛ مثلا سالانه در ایام ربیعین امکانات ویژه ای برای کاروان جانبازان در نظر گرفته می شود. حتی در حوزه هایی که مأموریت مدیریت شهری نیست، سعی می کنیم تاحدامکان برای خدمت رسانی به ایثارگران با سایر نهادها همکاری کنیم؛ برای مثال ایثارگران با مشکلاتی جدی در حوزه درمان مواجه اند و سعی کرده ایم در این موضوع هم ورود و کمک کنیم. در حوزه تکریم ایثارگران یکی دیگر از اقدامات صورت گرفته، دیدار با خانواده های محترم شهدا و جانبازان است تا مسئولان مدیریت شهری با مسائل و مشکلات آنان بیش از پیش آشنا شوند. یکی دیگر از مأموریت های مادر کمیسیون ایثارگران، تسهیل امور مرتبط با زیست شهری ایثارگران است. در بسیاری از طرح ها و اولیجی که در شورای پنجم طرح می شود، به خصوص در حوزه های خدمات شهری، اقتصادی، فرهنگی و... اگر حتی بخش های کوچکی از آن مرتبط با جامعه ایثارگران باشد، ما ورود پیدا می کنیم و تبصره های خاصی را برای آنان در نظر می گیریم. در این زمینه مثلا ما در رابطه با روزبازارها و شب بازارها مصوبه خاصی داشته ایم. یا اخیرا در رابطه با امور فردوس ها و مسائل مربوط به کفن و دفن این بزرگواران مصوبه خاصی را گذرانده ایم. دیگر آنکه در حوزه ساخت و ساز قوانین فرادستی نظیر قانون خدمات جامع ایثارگران، تخفیف هایی در پروانه های ساختمانی را به رسمیت شناخته است، اما علاوه بر آن باز هم ما مصوبه ای داشته ایم که اگر تخلفات یا مشکلاتی برای این عزیزان در این زمینه وجود داشت، از در حوزه حمل و نقل شهری با شهرداری های مناطق هماهنگی هایی به منظور مناسب سازی محیط های زندگی ایثارگران عزیز صورت گرفته تا اگر نیاز است رُمپ یا بالابری ایجاد شود، مشکلی در این زمینه وجود نداشته باشد.

برخی فعالان سیاسی و جریانات رسانه ای، شورای پنجم شهر مشهد را به این موضوع متهم می کنند که توجه چندانی به جامعه ایثارگران شهر مشهد ندارد؛ چراکه اساسا نسبیتی با این افراد و گروه ها ندارد. نظر شما در این باره چیست؟

سبقه ایثارگری و وابستگی اعضای شورای پنجم شهر مشهد به خانواده محترم شهدا، جانبازان و ایثارگران نسبت به تمامی ادوار شورای اسلامی شهر مشهد بیشتر است. در زمانی که همکاران در شورا پیشنهاد تشکیل این کمیسیون ویژه را دادند، چند هدف و مأموریت مشخص برای این کمیسیون در نظر گرفته شد. یکی از این موارد، تکریم ایثارگران و فرهنگ ایثارگری و شهادت در موضوعاتی بود که با حوزه مدیریت شهری مرتبط می شود. در این راستا اقدامات مختلفی صورت گرفته است؛ مثلا نام گذاری خیابان ها و معابر مختلف به یاد شهدا و ایثارگران یکی از این اقدامات است که در همین دوره بسیار مورد توجه بوده و در دستور کار قرار گرفته است. برگزاری همایش های متعدد تجلیل از ایثارگران به مناسبت های مختلف نظیر روز جانباز، هفته دفاع مقدس و... از دیگر اقدامات مدیریت شهری در راستای تکریم ایثارگران محترم در سال های اخیر است. در این زمینه ما حضور فعالانه ای داشته ایم؛ چنان که حتی نهادهایی که به صورت مستقیم با جامعه ایثارگران در ارتباط اند، همکاری و حمایت مدیریت شهری را

برطرف شدن نیاز به همکاری های بین بخشی و بین سازمانی دارد و همگان باید مشارکت کنند؛ امکان مناسبی برای انتقال میراث، خاطرات و تجربه های دیگر شهروندان، مشکلات معیشتی و وضعیت اشتغال است. در بُعد اشتغال البته حتی فراتر از قوانین بالادستی سعی می کنیم درصدها و سهمیه ها را در نظر بگیریم.

پروژه آسایشگاه امام خمینی (ره) در بوسان ملت پس از گذشت ۵ سال و تخصیص اعتبار بیش از ۶ میلیارد، سراسر انجام اواخر تیرماه سال جاری به بهره برداری رسید. برطرف کننده نیاز جانبازان شهر مشهد است؟

در راستای خدمت رسانی و تسهیل امور ایثارگران به ویژه جانبازان عزیز بالای ۷۰ درصد است تا مسئولان مدیریت شهری با مسائل و مشکلات آنان بیش از پیش آشنا شوند. یکی دیگر از مأموریت های مادر کمیسیون ایثارگران، تسهیل امور مرتبط با زیست شهری ایثارگران است. در بسیاری از طرح ها و اولیجی که در شورای پنجم طرح می شود، به خصوص در حوزه های خدمات شهری، اقتصادی، فرهنگی و... اگر حتی بخش های کوچکی از آن مرتبط با جامعه ایثارگران باشد، ما ورود پیدا می کنیم و تبصره های خاصی را برای آنان در نظر می گیریم. در این زمینه مثلا ما در رابطه با روزبازارها و شب بازارها مصوبه خاصی داشته ایم. یا اخیرا در رابطه با امور فردوس ها و مسائل مربوط به کفن و دفن این بزرگواران مصوبه خاصی را گذرانده ایم. دیگر آنکه در حوزه ساخت و ساز قوانین فرادستی نظیر قانون خدمات جامع ایثارگران، تخفیف هایی در پروانه های ساختمانی را به رسمیت شناخته است، اما علاوه بر آن باز هم ما مصوبه ای داشته ایم که اگر تخلفات یا مشکلاتی برای این عزیزان در این زمینه وجود داشت، از در حوزه حمل و نقل شهری با شهرداری های مناطق هماهنگی هایی به منظور مناسب سازی محیط های زندگی ایثارگران عزیز صورت گرفته تا اگر نیاز است رُمپ یا بالابری ایجاد شود، مشکلی در این زمینه وجود نداشته باشد.

یکی از مهم ترین مأموریت های کمیسیون ویژه ایثارگری، ترویج فرهنگ ایثارگری عنوان شده است. فرهنگ ایثارگری چه در سنت ایرانی و چه در آموزه های اسلامی همواره مورد تأکید بوده است اما با غلبه رویکردهای فردگرا بر جمع گرا در سال های اخیر و اولویت قرارگرفتن منافع شخصی، این فرهنگ به حاشیه رانده و مهجور شده است. برای غلبه بر این وضعیت تاکنون چه اقداماتی صورت گرفته است و چه برنامه هایی مدنظر دارید؟

نکته ای که اشاره کردید، اکنون یک عارضه کلی در جامعه ماست که دلایل متعددی دارد و برطرف کردن آن هم نیاز به همکاری بین بخشی دارد و بخش عمده ای از آن به مدیریت شهری مرتبط نمی شود. در حوزه مدیریت شهری اما در این زمینه، اقدامات مختلفی صورت گرفته است که یکی از آن ها همین اکران های شهری به مناسبت های مختلف است. چهره های برجسته ای که در سال های مختلف در وقایع متعدد از جانب خود گذشته اند بدین طریق به نسل جوان معرفی می شوند. در حوزه نشر و رسانه هم در این زمینه تاکنون فعالیت های مختلفی انجام گرفته است. همچنین برنامه های مختلفی را با حضور خانواده های شهدا و ایثارگران در دو

سال گذشته برگزار کرده ایم یا در برگزاری آن مشارکت داشته ایم و سعی کرده ایم بدین طریق در راستای ترویج فرهنگ ایثارگری حرکت کنیم. البته به نظر می رسد باید اقدامات جامع تری با همکاری بخش های مختلف صورت گیرد تا این فرهنگ هرچه بیشتر توسعه یابد و همانند سایر کشورها که سربازان و کشته شدگان شهدای خود را پس از سال ها همچنان گرمای می دارند این مسئله در ایران هم جا بیفتد. متأسفانه یکی از مهم ترین عواملی که مانع از توسعه فرهنگ ایثارگری در ایران و اقبال جوانان به آن است، استفاده های ابزاری و جناحی از ارزش های ایثار و شهادت است. اما راه حل بازگشت به فضای مشحون از ایثارگری، فداکاری و همبستگی ملی، در گسترش مفهومی به نام دگرخواهی نهفته است. باید بیاموزیم که در جامعه مدرن به شهروندان و همه هم وطنان خود به چشم دیگری نگاه نکنیم؛ چراکه شخصی بیرون از ما نیست و او در خود ماست.

در سال های پس از دفاع مقدس، همواره گروه هایی کوشیده اند زشادات های شهدا، جانبازان و ایثارگران را به نفع گروه های خاصی مصادره و تنها یک روایت مدعو و مشخص ارائه کنند. چنین رویکردی به جای ایجاد همبستگی، منجر به دوگانه های کاذب می شود. برنامه کمیسیون ویژه ایثارگران برای عبور از این دوگانه ها و روایتگری جامع از دوران دفاع مقدس چیست؟

این وظیفه ماست که نگذاریم قصه جنگ تحمیلی هشت ساله تحریف شود. همچنان بخش عمده ای از زوایای دفاع مقدس پنهان مانده است که باید آن طور که بود، تعریف شود. آیندگان ما بدون عینک سیاسی به این واقعه خواهند نگرست و ما هم باید همین کار را کنیم. همه ایرانیان در دفاع مقدس سهیم بوده اند، ارزش های آن متعلق به جامعه ایران است و نباید جریانات سیاسی آن را مصادره کنند. اینکه ما در یک برنامه سیاسی که قصد تخریب جناح مقابل خود را داریم بر سر مزار شهدای می رویم و بحث خود را با مایه گذاشتن از آن یا پیش می بریم، مثلاً می گوئیم این شهدا تنها متعلق به ما هستند و شهدا هیچ نسبیتی با جناح مقابل ندارند، طبعاً عملی درست و اخلاقی نیست و مشکلات خاصی ایجاد می کند که فاصله میان شهروندان، تنها یکی از این مشکلات و پیامدهای منفی است. نباید برای پیشبرد مقاصد سیاسی و جناحی خود شهدا را ابزار قرار دهیم. هیچ شهید دلآوری در زمان جنگ برای مقاصد سیاسی جناح خاصی یا به میدان نبرد نگذاشته است و آنان تنها برای وطن و اعتقادشان شهید شده اند.

جناب عالی یکی از چهره های دانشگاهی شورای پنجم هستید. علی رغم حضور اعضای هیئت علمی و چهره های دانشگاهی در ترکیب اعضای شورای پنجم شهر مشهد، این شورا آن طور که باید و شاید با دانشگاهیان، چه استادان و چه مجموعه های دانشجویی در ارتباط نیست و تعامل آن تنها به چند چهره دانشگاهی محدود شده است. علت این امر چیست؟

من با این دیدگاه زیاد موافق نیستم که ارتباط شورای پنجم به چند چهره دانشگاهی محدود شده است. شاید برخی از این چهره ها بیشتر

بر سر زبان ها باشند یا بیشتر در رسانه ها حضور داشته باشند اما این طور نیست که فقط با همین چند چهره در تعامل باشیم. به عنوان مثال در دو کمیسیون دیگر که حضور دارم، یعنی کمیسیون برنامه و بودجه و کمیسیون اقتصادی و سرمایه گذاری با حدود ۱۰ چهره برجسته دانشگاهی در تعامل هستیم. ارتباط شورا با دانشگاهیان و ابعاد همکاری ما با آنان متفاوت است و سطوح مختلفی را در بر می گیرد؛ یکی بخش کارشناسی، پژوهشی و مشاوره است که در کمیسیون های مختلف یا مرکز پژوهش های شورای اسلامی شهر مشهد حضور دارند. دیگری بخش مدیریتی است که در هیئت مدیره ها یا معاونت های اجرایی مختلف از حضور دانشگاهیان بهره مند می شویم و نظرات تخصصی آنان در تصمیم سازی مسئولان ذی ربط بسیار مؤثر است. بخش دیگر هم حضور دانشگاهیان در محافل عمومی تر و ایراد سخنرانی و انتقال دیدگاه های علمی درباره مسائل شهری به دعوت شورا یا شهرداری مشهد است. من فکر می کنم عملکرد شورا در بخش استفاده از نظرات کارشناسی دانشگاهیان، آن هم در حوزه های مختلف موضوعی، مثبت بوده است و ما از مشورت استادان دانشگاه های مختلف شهر مشهد و حتی دیگر شهرها بی بهره نبوده ایم. همین مسئله هم سبب تفاوت های شورای پنجم و شهرداری در مقایسه با دوره های گذشته شده است؛ مثلا در بخش گزارش حسابرسی از مناطق شهرداری مشهد یا سازمان ها اینکه توانسته ایم موضوعات مختلف را ردیابی و مقصران را شناسایی کنیم نشان می دهد یک مجموعه فکری دانشگاهی و یک تخصص این مهم را هدایت می کند. در حوزه های اقتصادی، عمران و شهرسازی، خدمات شهری و... نیز اوضاع به همین منوال است.

مسئولیت خزانه داری شورا از ابتدای شورای پنجم تاکنون با جناب عالی بوده است و در حوزه های مختلف مالی، شما نقش و موضع گیری های مؤثری داشته اید. شهرداری منشده در دوره اخیر با ایجاد سامانه «فاش» در راستای شفافیت بیشتر، اقدامات عملیاتی را آغاز کرده است. چندی پیش نیز شورای پنجم، خبر از پاداش برای افشاکنندگان فساد مالی در شهرداری مشهد داد. این اقدامات را تا چه میزان به منظور افشاسازی و مبارزه با فساد مثبت ارزیابی می کنید؟

من فکر می کنم این اقدامات می تواند مؤثر باشد؛ چون ارتباط مستقیمی میان افشای اطلاعات و شفافیت و کاهش فساد وجود دارد. البته نباید در مبارزه با فساد به این اقدامات بسنده کرد و اقدامات دیگری هم نیاز است اما این ها اقدامات ابتدایی مهمی است که باید انجام می گرفت. در حوزه مدیریت شهری و شهرداری ها، عمده کانال های فسادخیز در حوزه شهرسازی است که تبانی های زیادی صورت می گیرد. اگر شهروندان از قوانین موجود در این حوزه و حقوق خود اطلاع داشته باشند، طبعاً دیگر کسی نمی تواند از بی اطلاعی شهروندان سوءاستفاده کند. در بسیاری موارد، افراد از بی اطلاعی شهروندان سوءاستفاده می کنند. اینکه ما اطلاعات را افشا و قوانین را بازگو نکنیم، اینکه قراردادها به صورت شفاف برای شهروندان افشا شود که مثلا پیمانکار

آن مبتنی بر چه سازو کاری انتخاب شده است و اعضای هیئت مدیره شرکت طرف قرارداد با اعضا شورا یا مدیران شهری ارتباط خانوادگی دارد یا نه، کمک می کند با فساد مبارزه کنیم چون با افشاسازی اطلاعات، امکان پنهان سازی از بین می رود و فساد زمانی رخ می دهد که روندهای جاری پنهان و دور از چشم دیگران باشد. در ادامه نیاز است گام های دیگری هم برداشته شود؛ به عنوان مثال برخی از قوانین موجود نیاز به اصلاح دارد. باید هزینه های فساد را چه قضایی، چه مالی و چه اداری همرا با برخی محرومیت ها و محدودیت ها بالا برد تا بتوان با فساد مبارزه کرد. در حوزه مبارزه فساد باید براساس یک مدل ریاضی مبتنی بر هزینه و فایده عمل کرد تا متخلف در یک هزینه و فایده، کفه هزینه برایش آن چنان سنگین باشد که امید منابع از دست رفته به دنبال آن عمل فسادزا در برابر منافع به دست آمده برای آن، خود به منزله عامل بازدارنده عمل کند. اما باوجود این باز هم تأکید می کنم که یکی از راه های مؤثر مبارزه با فساد، حتماً افشای اطلاعات است. اکنون در جوامعی که رسانه های قدرتمند و آزاد دارند و به راحتی مسئولان و مقامات را نقد و اطلاعات مختلف را افشا می کنند، در مقایسه با دیگر جوامعی که رسانه ها چنین آزادی عملی ندارند، هراس از برخورد دارند و دست به عصا حرکت می کنند، فساد کمتر رخ می دهد.

به عنوان سؤال آخر بفرمایید که در راستای جذب هرچه بیشتر سرمایه گذاری اقتصادی در شهر مشهد تاکنون چه اقداماتی صورت گرفته است و در این مسیر با چه موانعی روبه رو بوده اید؟

موانع سرمایه گذاری در مشهد را می توان ذیل دو سرفصل کلی بررسی کرد؛ یکی چگونگی فضای کسب و کار و دیگری مسائل فرهنگی. فضای کسب و کار متأثر از قوانین، زیرساخت ها و نهادهای موجود است و مشکلات و محدودیت های خاص خود را دارد. است. مثلاً قوانین مالیاتی، قوانین گمرکی، تسهیلات بانکی، مسائل مرتبط با بیمه و... بعضاً برای سرمایه گذاری جامعه جذاب نیست، آن هم در جامعه ای که برخی از عدم شفافیت، منافع بسیار کاذبی می برد و فعالیت های غیررسمی بعضاً باردهی بسیار بیشتری از فعالیت های رسمی دارد. در بخش فرهنگی هم در مشهد متأسفانه ما با تفکری مواجه هستیم که هرگونه سرمایه گذاری در حوزه های اقتصادی و گردشگری را در مقابل زیارت و توجه به حرم امام رضا(ع) قسراً می دهد که به نظر من این یک برداشت اشتباه است؛ چون تنها این دو موضوع در برابر و در تضاد با هم نیستند، بلکه می توانند مکمل هم باشند و سبب هم افزایی شوند؛ چراکه با رشد و توسعه زیرساخت های مرتبط با حوزه گردشگری، زائران بیشتری به مشهد جذب می شوند. متأسفانه این تفکر تقابلی سبب شده است برخی از پروژه های شهری به گل بنشینند و پیش نرو. مشهد در مقایسه با دیگر شهرهای کشور ظرفیت های بسیار زیادی برای جذب مسافران دارد و در بخش زیرساختی نیز پس از تهران از دیگر شهرها شرایط بهتری دارد؛ اگر این تفکر فرهنگی اصلاح شود، می توان در حوزه های مختلف سرمایه گذار بسیاری جذب کرد.